

مکان یابی محل دفن پسماند شهری در دشت سلطانیه - خدابنده با استفاده از روش تصمیم گیری چند معیاره

مهدی مجلل^۱، نوشین مردانی^۲، نرگس کارگری^۳

چکیده

با نگرش به روش‌های قدیمی و منسوخ مکان‌یابی جایگاه دفن پسماند، ارزیابی دوباره برگزینی مناسب‌ترین جایگاه دفن پسماند، کاری بایسته به‌شمار می‌رود. این پژوهش با انگیزه ارزیابی تناسب‌پذیری جایگاه انباشت پسماند در ۶ کیلومتری جنوب شهرستان قیدار، در دشت سلطانیه-خدابنده انجام شده است. در این پژوهش از ترکیب سامانه اطلاعات مکانی و فرآیند ترکیب خطی-وزنی (WLC) برای دست‌یابی به هدف موردنظر بهره گرفته شده است. داده‌های گوناگون هیدرولوژیکی، محیط‌زیستی، اجتماعی-اقتصادی و زمین‌شناسی گردآوری و مورد بررسی قرار گرفت. پس از آماده‌سازی پایگاه داده، بر پایه قوانین محلی موجود و داده‌های در دسترس، سه معیار اصلی و ۱۱ معیار فرعی (زیرمعیار) در نظر گرفته شد. پس از فراهم کردن نقشه‌های رستری از زیرمعیارها، نقشه‌های استاندارد شده با مقیاس صفر تا یک تهیه گردید. سپس، برای دست‌یابی به اهمیت نسبی وزن معیارها و زیرمعیارها نسبت به یکدیگر، روش تحلیل سلسله مراتبی بکارگیری و وزن‌های آنها به دست آمد. در پایان، نقشه نهایی مکان‌های مناسب دفن پسماند بدست آمده و منطقه مورد پژوهش بر پایه مناسب بودن، رده‌بندی شد. بر پایه نقشه تناسب پایانی، مناطق نامناسب برای مکان‌های انباشت پسماند در پیرامون شمالی و میانی منطقه جای گرفته است. در برابر آن، مناطق مناسب برای مکان‌های دفن پسماند بیشتر در جنوب منطقه مورد پژوهش جای دارند. با نگرش به نتایج، جایگاه کنونی دفن پسماند در بخش نامناسب جای گرفته شده است.

واژگان کلیدی: مکان‌یابی، فرآیند ترکیب خطی-وزنی، جایگاه دفن پسماند شهری، دشت سلطانیه-خدابنده، استان زنجان، GIS

۱. مقدمه

با گسترش شهرها و به تبع آن افزایش فعالیت شهری و افزایش مصرف، مقادیر زیادی مواد زائد جامد در جوامع شهری تولید می‌گردد. بنابراین انجام مدیریت و برنامه‌ریزی برای سامان‌دهی پسماندهای شهری که زیرمجموعه مدیریت شهری محسوب می‌شود امری ضروری است. بررسی وضع موجود مدیریت پسماندها بر لزوم برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح در این زمینه تأکید می‌نماید. موضوع دفن بهداشتی زباله در ایران هنوز هم موضوع جدی به‌شمار می‌آید، زیرا در اکثر مناطق ایران هنوز دفع زباله به‌صورت تلنبار، سوزاندن و در مواردی به صورت دفن غیربهداشتی صورت می‌گیرد. مکان‌یابی نادرست محل دفن پسماند باعث آلودگی آب‌های زیرزمینی، آلودگی هوا، انتشار بیماری‌ها و... در مناطق اطراف شده است [۱].

یکی از مسائل و معضلات مهم محیط‌زیستی که اکثر شهرهای کشور با آن روبه‌رو هستند، مدیریت مواد زائد شهری، صنعتی، درمانی و مواد زائد خطرناک است. از جمله مراحل مدیریت پسماند، کاهش بازه افت و تبدیل زائدات به مواد قابل استفاده

۱. گروه محیط زیست، واحد تاکستان، دانشگاه آزاد اسلامی، تاکستان، ایران (mahdimojalal@gmail.com)

۲. * (نویسنده مسئول) باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد تاکستان، دانشگاه آزاد اسلامی، تاکستان، ایران (n.mardani@tiau.ir)

۳. گروه محیط زیست، واحد تاکستان، دانشگاه آزاد اسلامی، تاکستان، ایران (n.kargari@tiau.ir)